

Izhaja
vsak drugi in četrti
četrtlet v mesecu.

Naročnina
stane
80 kr. na leto.

Posamezne številke
se dobivajo po 5 kr.

GLASNIK

Naročnino in dopise
pošiljajte uredništvu
»Glasnika«
Poljanska cesta 58.

Oglasila
delavcev, ki nimajo
dela, ali delo-
dajavcev, ki iščejo
delavcev, se vspreje-
majo zastoj!

Krščanski delavci, združite se!

Štev. 18.

V Ljubljani, 25. julija 1895.

Letnik I.

Katoliški rudarji in topilci.

Obljubili smo zadnjič, da objavimo v Glasniku vse sklepe katoliških čeških rudarjev in plavžarjev (topilcev), ki so jih sklenili dne 29. in 30. jun. v Pribramu. Danes izpolnujemo to obljubo. Iz teh sklepov razvidijo naši bralci, kedo res dela za delavce. Socijalni demokratje se pri svojih shodih igrajo s 1. majem, govoré o tem, kako bi pod raznimi naslovi čim največ denarja spravili iz suhih delavskih žepov, kregajo se med seboj in žugajo s stankami in revolucijo; to je skoraj vse njihovo delo. Krščanski socijalisti delajo pa v resnici neprenehoma in požrtvovavno. To je pokazalo tudi omenjeno posvetovanje v Pribramu. Še noben rudarski shod v Evropi ni izdelal podrobnega načrta svojemu stanu; vrli naši krščanski češki tovariši, bratje po duhu, po krvi in po delu, so to važno delo izvršili. Glasnik priporoča ta načrt vsem slovenskim rudarjem in livarjem v premislek; po treznem premišljevanju bodo izpoznali, kje je zanje upanje boljše bodočnosti in brez izjeme se bodo vsi oklenili krščansko - socijalnih načel. Katol. delavskim društvom med rudarji pa priporočamo, naj v govorih in predavanjih tolmačijo in razširijo ta lepi načrt, ki se tako-le glasi:

I. Vera, narodnost in razni stanovi.

1. Katoliški rudarji in topilci priznavamo, da je vera naša glavna podpora pri nevarnem delu in da je torej neobhodno potrebno ohraniti in poživljati versko prepričanje. Zato zahtevamo, da so vsa določila in naprave, ki se nas tičejo v popolnem soglasju z nauki katoliške vere. — Ker se hočemo sami držati načel katol. vere, zato tudi zahtevamo, da so naši predstojniki napolnjeni s krščanskim duhom in da dokazujejo s svojimi deli spoštovanje in pokorščino katol. veri in tako dajejo lep vzgled delavskemu ljudstvu. Posebej zahtevamo, da so vsi delavci zavezani pred sihto vdeleževati se molitve.

2. Katol. rudarji in topilci ljubimo iskreno svojo domovino in svoj materni jezik; zato odločno zahtevamo da se vedno varujejo pravice naše domovine in našega jezika. Zato hočemu iz narodnih in iz varnostnih vzrokov, da so med nami nastavljeni samo taki uradniki, ki dobro znajo naš jezik; dalje da se povsod, kjer delajo naši rudokopi, otrokom ustanove našega jezika šole; in ko-

nečno, da bodi vse uradno občevanje z delavci in ukazovanje v našem jeziku.

3. Katol. rudarji in topilci priznavamo važnost in opravičenost tistih stanov, ki delajo za dobro in blagor človeške družbe, zahtevamo pa, da se da j rudo- in premogokopom v človeški družbi tako mesto in taka cena, kakršna temu stanu po pravici pripada vsled važnosti in vrednosti njegovega dela, katero ravno tako izvršuje za dobro in blagor človeške družbe. — Izjavljamo, da prepuščamo drugim stanovom delati to v naš prosep, kar jim veli krščanska ljubezen, da si bomo pa tudi sami po zakonitem potu z vsakim npravno dovoljenim pripomočkom skušali pridobiti vsega, k čemur nam dajejo pravico načela krščanske pravičnosti. Vzlasti pa odločno zahtevamo, da še jedenkrat preneha vse tako ravnanje z delavskim ljudstvom, ki na obeh straneh ponižuje in tepta človeško dostojanstvo.

II. Delavna doba. 1. V vseh rudnikih bodi zakonito določeno 8 urno delo, vštévši vhod in odhod. Tudi v topilnicah veljaj osemurna delavna doba. Izven tega časa bodite pod kaznijo prepovedane »zastale« sihte.

2. Razven nedeljskega počitka se uvedi tudi prazniški in šicer za sedanjih razmer vsaj 24 ur; izjavljamo pa, da se bomo v primernejšem času trudili za 36 urni počitek, (ki je že sedaj uveden v nekaterih rudnikih). Pri topilnicah zahtevamo ravno tak počitek; pri delu, ki se ne more iz mehaničnih vzrokov pretrgati, pa se mora skrbeti zato, da ima vsak delavec vsaj vsako drugo nedeljo in praznik počitek.

3. Žensko delo se popo.noma odstrani pri rudnikih in topilnicah; pred dokončanim 14. letom ne bodi dovoljeno dečkom delati v rudnikih, v topilnicah pa ne pred dokončanim 18. letom.

III. Plača. 1. V rudniške zavode naj se vsprejemajo v prvi vrsti sinovi rudarskih rodbin; vender rudokop naj postane vselej še-le tisti, ki je delal najmanj tri leta nepretrgoma v rudnikih.

2. Akordno delo se tam odpravi, kjer je prenevarno delo. Delavec se ne sme siliti k akordnemu delu, marveč je izvršuj samo po obestranskem dogovoru (med delavcem in delodajavcem) in ta dogovor se mora gledé na plačo tudi držati.

3. Plača bodi tako uravnana, da more vsak rudar ali topilničar pošteno izhajati s šihovno plačo in si iz nje kaj prihraniti za starost; tudi zahtevamo, da se ustanovi najnižja šihovna plača, pod katero mesečna plača nikedar ne sme pasti; kar pa kedo v akordu nad to zasluži, se mu mora pravično odmeriti in tudi izplačati. Ta najnižja plača se mora po krajevnih razmerah odmeriti od zastopnikov delodajavcev in delavcev. Če dva raznih skupin delata skupaj, priznavamo za pravično, da dobivata plačo višje skupine.

4. Pri tem imej vendar vsak rudar in topilec pravico, da pri delu napreduje in da se mu po določeni vrsti let tudi primerno zvišuje plača; ta pravica se v določenih obdobjih gotovo izvršuj brez vsacega drugoga ozira.

5. Konečno zahtevamo; da se priznaj rudarjem in topilcem pravo na gotov delež pri čistem dobičku; visokost tega deleža naj določi obrestno po zavodovih razmerah poseben odbor sestavljen iz delavskih in delodajavskih zastopnikov. (Če bi bil zavodov čisti dobiček in vsled tega primerni delež za posamnike neznamen, se prepusti delitev za več let.)

IV. Bratovske skladnice. 1. Za rudarske bratovske skladnice naj se po zakonu ustanove jednotna pravila.

2. Po teh pravilih naj se upravlja vsaka bratovska skladnica posameznih samostojnih zavodov popolnoma samostojno. Zato naj se po krajevnih razmerah pridajo zakonitim pravilom posebni dodatki, ki pa ne smejo rušiti načel jednotnih pravil.

3. Na ta način bo mogoča vzajemnost vseh zavodov pri preseljevanju in premeščevanju delavcev; prenesel se bo bratovski denar in delavec bo z rodbino vred vžival pri vseh zavodih jednake prednosti in pravice na bratovsko skladnico.

4. Da se sestavijo vzorna pravila, naj se skličejo k razgovoru (enketi) zastopniki rudniških lastnikov in rudarjev.

5. Kar bi manjkalo v bratovski skladnici, naj dopolni delodajavec sam.

6. Izjavljamo se proti temu, da se uvede osrednja državna bratovska skladnica.

Dodatek. 7. Nekaj načel za skupna pravila: a) V provizijo se šteje vsako leto v rudnikih in topilnicah od tiste dobe, ko je bil delavec stalno vsprejet; leta, katera je kedo preživel pri kakem drugem delu, pretrgavši rudarsko delo, se ne všttevajo; pri tem se v obeh slučajih šteje doba nad 6 mesecev za celo leto; b) na provizijo ima še-le tisti pravico, ki je delal cela tri leta pri kakem zavodu in plačeval bratovsko vlogo; c) rudar sme in more v zavodu delati k večjemu 40 let; d) vojaška leta se štejejo v pokojninska leta; bratovsko vlogo za ta leta plačuje država; e) kakršnekoli kazenske določbe (razven za nizka hudodelstva) nimajo na provizijo niti najmanjšega vpliva.

8. Druga načela izdelava sedmeročlenski rudarski odbor.

V. Zavarovanje za nezgode in bolniške blagajne. 1. zavarovanje za nezgode bodi: a) prisilno, b) odločeno od bratovske skladnice.

2. Delodajavec plačuje sam v blagajno za nezgode.

3. Ponesrečenčeva mesečna plača, če je bil tako ranjen, da je nezmožen za drugo delo, ne sme biti manjši, nego 2 tretjini plače njegove skupine.

4. Rudar (in njegova rodbina), ki se je ponesrečil, ima poleg tega pravico do provizije iz bratovske skladnice.

5. Da se preiskujejo vzroki nezgode, naj zakon ustanovi odbor, kjer naj bodo poleg zastopnika rudarske oblasti tudi delavski zastopniki. Ta odbor določi svoto za nezgodo; pri tem se mora posebno ozirati na to, jeli ponesrečenec sam in zapuščen, kakor tudi, bi-li bila njegova svota vsled nizke skupine preneznatna.

6. Bolniške blagajne. O teh naroča zbor sedmeročlenskemu odboru, naj izdelava načrt in ga predloži prihodnjemu posvetovanju. Zbor med tem samo zahteva, naj bo zavodov zdravnik v vsakem slučaju pod nadzorstvom in vplivom odbora bratovske skladnice. (Zdravnika si volijo sami delavci).

VI. Naprave za varnost. A. Kontrolni odbor. 1. Ker se zadnja leta po rudnikih in topilnicah dogaja vedno več nesreč in nezgod, izjavljamo, da je število dosedanjih rudniških nadzornikov popolnoma nezadostno, njihov delokrog in njihova oblast pa preveč omejena (saj so bolj številkarski (statistični) uradniki, nego delavni nadzorniki); zahtevamo stalnega rudniškega nadzorstvenega odbora za določbe ustanovljene po zakonu.

2. Ta odbor bodi polovično sestavljen iz delodajavskih, polovično pa iz delavskih zastopnikov, ki jih volijo sami delavci.

3. Tak odbor bodi pri vsakem večjem zavodu jeden sam; če so zavodi manjši, more biti jeden odbor za več zavodov skupaj.

4. Ta odbor mora skrbeti, da se vporabi vsak napredek in vsaka vednostna iznajdba za varnost in brambo rudarjev in topilcev pri njihovem nevarnem delu; zato imej pravico delodajavcu ne samo priporočiti človekoljubne, marveč tudi ukazati varnostne naprave in dolžnost skrbeti, da ne izvedejo.

B. Pomirjevalna sodišča. Zakonito naj se ukaže, da se pri vsakem zavodu ustanove posebna pomirjevalna sodišča, ki naj nepristransko presojajo slučajne prepire in nesporazumljenja v popolnoma notranjih zavodovih zadevah, n. pr.: gledé na vsprejem, odpoved, vprašanja o plači, dozdevne pravice, razne pritožbe itd. Ta sodišča naj bodo sestavljena iz delodajavskih in delavskih zastopnikov. Delavci volijo svoje zastopnike izmed sebe.

VII. Organizacija in tisek. 1. Katol. rudarji in topilci na Češkem tvorijo poseben, samostojen, seveda neodcepljen del češko-slovanske krščansko-socijalne stranke in v skupnih stvareh postopajo složno.

2. Da se pa vodijo in zasledujejo zadeve in branijo koristi rudarjev in livarjev, se izvoli odbor sedmih členov, katerega 2—3 člani imajo vedno sedež pri shodu zaupnikov, ali pri vodstvu cele stranke.

3. Ta odbor se bo tudi sam posvetoval v zadevnih stvareh, skliceval strokovna posvetovanja in skrbel za združevanje katol. rudarjev.

4. Ta odbor naj poskrbi, da se načela sklenjena pri tem posvetovanju razširijo.

5. Odbor naj skrbi, da se ustanovi strokovni rudarski list.

6. Konečni naš namen je splošno rudarsko združenje v takem obsegu in v taki vrednosti, da bo moglo doseči veljavnost svojim priznani pravičnim zahtevam in jih po zakonitem potu vresničiti.

Naša organizacija.

Krščanski delavci! Čas zahteva od nas, da se združimo. Združujejo in organizujejo se naši nasprotniki, zato tudi mi ne smemo zaostati, če hočemo, da kedaj zmaga naša sveta in pravična stvar. Dolžnost vsakega zavednega katoliškega delavca, bodisi rokodelca ali navadnega težaka je, da deluje v svojem krogu za našo stvar. Ker nam pa raztresenim in brez pravega skupnega načrta ni mogoče uspešno delovanje, izrekla se je želja, da bi rajše letos priredili skupen shod slovenskih katoliških delavcev. Namen temu shodu bi bil v prvi vrsti, da si vredimo skupen in jednoten načrt ter se dogovorimo o splošni krščansko-socijalni organizaciji. Potreba je tudi, da se dogovorimo o načinu, po katerem bi nam bilo mogoče najuspešneje delovati. Važnost skupnega in jednotnega delovanja je neprecenljiva za našo stvar. Zato je pa nujna potreba, da se kolikor najprej mogoče snidemo k skupnemu dogovoru iz vseh slovenskih pokrajin in vseh strok dela. Uredništvo »Glasnika« se zaradi tega obrača do vseh zavednih katoliških delavcev in družb, kakor tudi delavskih prijateljev, naj blagovolijo delovati na to vsak v svojem okrožju. Shod bi se vršil koncem meseca septembra. Delavska društva, posamezni delavci, kakor prijatelji delavcev so naprošeni, naznaniti uredništvu »Glasnika«, iz katerih krajev bi se hoteli vdeležiti shoda. Kjer bi se odločili za to, naj si izvolijo jednega ali dva zastopnika. Krščanski delavci! Časi so resni ter zahtevajo resnega in odločnega dela. Rešitev in zboljšanje naše je le v skupnem in resnem delu na podlagi krščanske vere. Zato pa tudi upamo, da nas boste razumeli, ter se iz vseh pokrajin zbrali k skupnemu shodu v Ljubljani; na shod opozarjamo posebno rudokope, kmete in obrtnike. Dan kakor program shoda naznanil se bode kasneje na podlagi došlih naznanil in oglasov, kateri naj se blagovolijo odposlati do 18. avgusta uredništvu »Glasnika«.

Naprej v duševno borbo za naš obstanek in naša prava na podlagi krščanske pravičnosti! Delavci krščanski, združimo se!

Slov. kat. del. društvo je izdalo v 23. in 24. tednu 77 gld. 90 kr. za podporo obolelim članom. — Nemila smrt je pokosila zopet dva društvenika ter ju preselila iz doline solz v boljše življenje. 10. t. m. je namreč umrl 28 letni delavec v pivarni bratov Koslerjev,

Luka Prek, in 17. t. m. smo pokopali 40 let starega Franca Kebra v Stepanji Vasi. Naj v miru počivata! Sv. maši zadušnici se bosta brali v nedeljo 28. t. m. in sicer za prvega pokojnika pri č. oo. frančiškanih ob 8. uri in za drugega v Stepanji Vasi ob 9. uri.

Politika po svetu.

Državni zbor je prenehal. Proračun za prihodnje leto se je vsprejel; tudi levičarji so večinoma glasovali zanj, dasi je svota za celjske slovenske razrede v njem postavljena. Ti nemški liberalci so res brez vsake značajnosti. Preje kriče in tulijo, da je vse nemštvo v nevarnosti, če se bo par predmetov v nižjih gimnazijskih razredih v Celju za Slovence poučevalo v maternem jeziku in sedaj — glasujejo za proračun. Bojé se, da ne bi izgubili pri vladi podpore in zato morajo drugače govoriti in delati. — Njihov voditelj in bivši finančni minister Plener se je odpovedal poslanski časti in jo je zamenjal — z mastno službo predsednika skupnega računišča. 15.000 gld. vleče na leto. Kaj ga potem še briga obramba nemštva in sploh vsa politika.

Naši poslanci izven bivše koalicije (z dr. Ferjančičem na čelu), so jeli zopet mežikati z grofom Hohenwartom. Preje so izstopili iz njegovega kluba in so zabavljali proti njemu, kar se je dalo, sedaj silijo zopet nazaj. Mi ravno zavoljo tega nimamo nobenega spoštovanja do konservativnega kluba, ker sedijo v njem taki možje, ki igrajo dvojno ulogo. Doma liberalci, na Dunaju pa sedaj konservativci, sedaj krščanski socialisti, sedaj zopet — kaj drugega.

Kranjski deželni zbor je pričel 24. t. m. kratko zborovanje, pri katerem se bo posvetoval o deželni podpori gledé na potres.

Krščansko socijalna stranka v Avstriji lepo napreduje. Uspešen boj proti liberalcem in njihovim otrokom — socijalnim demokratom je mogoč samo krščanskim socijalistom. To priznavajo tudi sv. Oče, ki so naročili, naj se povsod tam, kjer se je treba bojevati proti liberalizmu, z vso močjo podpira krščansko socijalno delovanje. Včasih se čuje, da se s tem gibanjem napravlja razdor med katoličani. To je naravnost smešno! Vsak pošten katoličan mora biti vesel, kjer se stori kaj dobrega in kjer se uniči kaj slabega. Zavisti ne sme biti med tistimi, ki se vsi bojujejo za dobro stvar; osebnega dobička ne sme nobeden iskati, kjer se gre za najsvetejše koristi krščanskega ljudstva. Popolnega ni nič na svetu in povsod se dobi kaka pega; toda pravi krščanski možje so dolžni iskati med seboj to, kar jih združuje in priznavati vsakemu, kar je dobrega storil, ne pa z nekakšnim veseljem brskati, kje bi se dalo kaj očitati prijateljem, ki se bojujejo za ravno tista načela kakor sami. Mi bi bili tudi želeli, da bi krščanski socialisti glasovali za celjsko šolo. Toda ne obsojamo jih zavoljo njihovega glasovanja. Dunaj si

morajo najprej osvojiti; občinske volitve so pred durmi; čas je toraj zelo važen. Če bi bili sedaj dali priliko združenim nasprotnikom agitirati proti njim, češ, da so izdali svoj narod, bi bili izgubili mnogo glasov. Zato so tako glasovali. Sicer pa imamo ravno od dunajskih kršč. socialistov dovolj dokazov, da hočejo biti pravični vsem narodnostim. Ko se stre v Avstriji vpliv Mažarjev, židov in liberalcev, proti katerim se ravno najbolj bojuje dr. Lueger, potem zasine vsem zatiranim narodnostim zlata doba pravičnosti.

Belgija. Besno sovražstvo socialistične stranke in liberalcev proti veri se kaže sedaj v vsi svoji gnjusobi. Zbornica je namreč nekoliko izpremenila šolski zakon; dozdej je bilo v Belgiji mnogo šol, kjer se otroci niso učili krščanskega nauka. V omenjenem zakonu se je pa sklenilo, da dobé nekaj državne podpore tiste šole, kjer se uvede krščanski nauk. In proti temu ropotajo socialisti, ki bi še v kali radi zatrli vsako misel na Boga in večnost. Dne 14. t. m. so sklicali shode proti novemu zakonu in od tedaj ni miru. Značivno je, da ne zabavljajo samo proti katoličanom in duhovnikom, marveč tudi proti kralju.

Bolgarija. Dne 15. t. m. so napadli neznanci bivšega bolgarskega ministerskega predsednika Stambulova na javni cesti, ko se je peljal domov in so ga težko ranili po glavi in rokah, da je v četrtek potem umrl. Stambulov je bil velik nasilnik; kedor mu je bil na potu, ga je spravil izpod nog; če ni šlo drugače pa s silo. Popolnoma proti bolgarskim koristim se je sprl z Rusijo, ki je oslobodila Bolgarijo. Kruto maščevanje ga je zadelo. Morivcev ne morejo dobiti. Nekaj oseb so sicer zaprli, toda dokazati jim še ničesar ne morejo.

Razvedrilo.

Jeden dan iz življenja rokodelskega pomočnika.

Krojaškemu mojstru Janezu Šivanki je bilo zelo všeč, da je prišel v njegov domači trg mladenič, ki je ponujal svoje moči gospodom mojstrom. Pred žegnanjem je bilo, in zato je sprejel v delo Tomaža Majceta. Pomočnik mu je dopadel že po svoji zunanosti. Bil je dvajsetleten mladenič srednje rasti, polnih lic, črnih las, in takoj prvi hip je pokazal svoj odkritosrečni značaj.

Vstopivši v delavnico je pozdravil s krščanskim pozdravom »Hvaljen bodi Jezus Kristus!«

»Treijalka«, zamrmrata pomočnika, sklonjena nad delom, trije vajenci se pa ozró plašno po prišlecu, kakšen neki je.

Majcetu nasproti se postavi mal možiček z redko brado in iskrima očesoma. Za vratom ima dve meri, za ušesom svinčnik.

»Kakšno delo delate?« vprašuje mojster pomočnika.

»Vsako«, odgovori naravnost Tomaž. »Zadnjič sem urezoval v veliki delavnici na Dunaju; tu so moje bukvice.«

Šivanka je precej dolgo gledal v delavske bukvice, obračaje list za listom. Majce pa se je oziral po delavnici, kjer ni bilo vse v najboljem redu.

»Koliko zahtevate?« pretrga mojster pomočnikovo opazovanje. »Potrebujem ravno dobrega delavca sukenj.«

»Se bova že dogovorila«, nasmehne se Majce. »Gospod, nimate prvega pomočnika. Koliko plačujete sedanjim delavcem?« Šivanka je povedal.

»Zadovoljen sem in rad ostanem«, reče, »a prošnjo imam, ki je pogoj mojega bivanja tukaj.«

Šivanka je pogledal, čudeč se pomočnika.

»Zahtevam popolni nedeljski počitek. Doslej nisem delal ob nedeljah in praznikih, in materi sem obljubil pri svojem odhodu, da tudi brez nujne potrebe delal ne bom.«

»Tako, lenobo pasti dva dni, in toliko dela imam, vname se mojster, pomočnika pa in vajenci zaženejo krohot.«

»Kako mislite, gospod mojster, dva dni? Saj ni vsak teden zapovedan praznik?« brani se mladenič.

»Seveda ni, ali ne veste nič o modrem pondeljku?« odgovori zbadljivo Šivanka.

»Vem, res, toda modrega pondeljka nikoli ne praznujem«, reče mirno Tomaž. »Soboto ob sedmih pustim delo in pondeljek ob šestih pričnem. Tako sem delal, odkar sem pomočnik.«

»Kakšen pogoj pa še stavite?« vpraša mirneje mojster.

»Hočem imeti svojo posteljo, in v slučaju, da bi tukaj ne bilo prostora, da smem stanovati in hrano imeti pri kaki pošteni družini.« Majce se je ozrl na postelje, kar je mojster razumel; tu se ni mogel ustavljati.

»Sprejemem vas za jeden mesec na poskušnjo. Takih pogojev mi ni doslej nihče stavil. No, bomo videli! Kdaj pričnete?«

»Makari takoj«, ponuja se Tomaž; »nisem vajen lenobe pasti, in svoje reči spravim zvečer.«

Mojster je bil zadovoljen. Novi pomočnik je dobil v delo telovnik, koji je Šivanka sam urezal. Vsedši se na stol, preden je začel, se je prekrizal. Pomočnika sta se spogledala. Hotela sta se smejati, ali ni šlo.

Mojster je zdaj vprašal, odkod je Tomaž, kdo so njegovi stariši, kje se je učil. Majce je odgovarjal kratko. Kmalu je spoznal, da je onemu dolgemu pomočniku ime Martin, manjšemu, pa starejšemu Janez. Vajenca sta se zmirom krohotala in Janez ju je kregal; torej je bil prvi za mojstrom.

Ko je mojster za hip odskočil, vporabil je Martin ta trenutek, da bi izvedel, je-li Tomaž tudi socialni demokrat, a slišal je: »ne!« Mojster se je vrnil in pomočnika, ko sta sprevidela, da s Tomažem nič ni, sta obmolknila. Po strani so ga vsi gledali, a morali so spričati, da je spreten delavec. Zvečer je bil telovnik gotov, in dopadel je mojstru. Vesel je bil, da je dobil tacega delavca; da je čudak, mu je že smel odpustiti.

Majce ni bil zadovoljen s posteljo v mali delavnici, kjer je že spalo pet ljudij, in se je za to izrazil, da si najde stanovanje drugje. To pa ni bilo Šivanki všeč;

Tomaž je dobil posteljo pod streho v mali sobici. Tovariša sta sicer godrnjala, ali podstrešne sobice bi ne zamenjala z delavnico, odkoder sta mogla ven, kadar jima je bilo ljubo. Pri mojstru sta imela pomočnika zajutrek in kosilo, večerjala sta v krčmi. Pri mizi je Majce molil, kar je dopadlo mojstrovini ženi. Pri kosilu je nagovarjal Janez Tomaža, naj gre ž njim zvečer v društvo, češ da se bo tam dobro zabaval.

»Ne poznam te družbe«, odgovori.

»Roparji nismo!« zadere se pomočnik.

»Morda; ali jaz se ne ogibljem samo roparjev. Kadar spoznam ljudi in družbo, ali sem ž njimi, ali se jih pa ognem.«

Za te besede je moral prenesti mnogo zabavljic pa ni se brigal za nje. Na vrsti je bila seveda najpreje vera in duhovniki. Surovo-razuzdane šale sta zbijala pomočnika; časih jima je priložil kako umazano tudi mojster, povdarjajoč večkrat, da je liberal ec; vajenca sta se pa krohotala. Tomaž je molčal pri svojem delu. Saj je vedel, da je nesramna ostudnost in brezbožnost jedini predmet socijalno-demokratskih pogovorov.

Samo tedaj, če je kedo njega ogovoril, ga je na kratko odbil. Ko mu pa med glasnim smehom drugih tovarišev reče Martin: »Rad bi poznal neumno mater, ki ima tacega klečeplazca za sina«, tedaj je pa Tomaž planil kvišku in z vso močjo priložil Martinu gorko zaušnico, da se je ta komaj obdržal. Nato se je mirno, vsedel in dejal: »Svojo mater bom branil proti vsacemu, če je treba do zadnje kaplje krvi. To si zapomnite!«

Zaušnica je imela dobre nasledke. Krepka Tomaževa roka je oplašila oba socijalista in tisto popoldne nista izpregovorila nobene več glasno; samo po tistem prav skrivši sta si časih kaj zašepnala.

Zvečer se je sprehajal Majce po mestu in preden je bila hiša zaprta, je bil že v svoji sobici. Spravil je svoje reči, molil ter se vlegel. Spominjal se je na dom, stariše, in prišla mu je misel, bo li tukaj obstal v svojih sklepkih, ki jih je imel od doma, in ki so jih utrjevali v krščanskih družtvih. — Vsakemu človeku je treba mnogo dušne sile, da vzdrži na površju in da ga slabi vzgledi ne potopé v valovih hudobij; največja je pa nevarnost mladih vajencev, pomočnikov in delavcev. Drugi stanoviti ne slutijo, da se bije v njihovem sreču hud boj. To je premišljeval Tomaž. Dozdaj je pri njem še vedno zmagalo verno poštenje; trdno je upal tudi v prihodnje. Prepričan se je, da je treba v obrambo vere in čednostij postaviti se z ravno tisto odločnostjo, katero imajo brezbožneži za svoje namene. S tem je dozday zmagoval, kakor mu je ravno zadnji dan zopet pokazal.

Socijalni pogovori.

Socijalni pregled. Dne 6. — 12. okt. ima nemška soc.-demokratska stranka svoj letni shod. Pri ti priliki se bo tudi obravnaval socijalistični kmečki načrt. Rado-

vedni smo, kaj bodo obetali kmetu socijalisti, ki pravijo, da mora kmečki stan poginiti. Zadnji »Delavec« se je že jel smoliti krog kmetov in se jim v članku »Slovenskim kmetom v pomislek« prilizuje, vabéč jih k soc. demokraciji. Upamo, da zastoj žvižga! — Organizacija vrlih čeških katol. delavcev krasno napreduje. Da se društva v posamnih okrajih bolj spoznajo, imajo skupna posvetovanja. Veličastno se je izvršil pribramski shod. Sedaj se pa pripravljajo za skupni shod vsi kat. rudarji (nemški in češki) na Moravi, Českem in Šleskem — v Moravski Ostravi. Dan še ni določen. — Ministerstvo je izdalo že maja meseca določbo gledé na nedeljski mir. Papir imamo v rokah, počitka pa še vendar ni. V raznih strokah, vzlasti pa pri pekih je mnogo gospodarjev, ki se delajo gluhe. Obrtne gosposke pa tudi premalo storé. Opozarjamo je na njihovo dolžnost! — Socijalni demokratje so sedaj v naši državi vse svoje sile napeli, da ustanovljajo takozvana »strokovna društva«, kjer pripravljajo jedne stroke delavce za svoje namene. Delavke spadajo po sklepu njihovega vodstva z delavci skupaj v jedno društvo. Mnogo delavcev so na ta način pridobili. V vsaki tvornici ali večji delavnici se dobi kak socijalist. Ta začne vabiti in prigovarjati, naj se ustanovi za dotično stroko posebno društvo. Začetkom ne pokaže svoje barve, marveč govori samo o potrebi združevanja in o borbi za skupne koristi. Ko je društvo ustanovljeno, se prične socijalistična komedija. Društvenike silijo, da se naročajo na soc. demokratske liste, dajejo jim lažnjive in pohujšljive knjige, neti se v njih sovraštvo do vse človeške družbe, posebno do duhovnikov, grdi se vera in tako se ostrupi mnogo src. Tudi na Kranjskem so jih mnogo zvodili. V Ljubljani imamo tako »strokovno« krojaško, pekovsko, kovinsko in železničarsko društvo. Sedaj se snuje mizarsko in pripravlja se pot, da se ustanovi tudi tekstilno, kjer bi se predilniški delavci in delavke vadili sovraštva proti f. . . . m. Dosedaj obstoječa »strok.« društva imajo po svojem dosedanem delovanju jedini namen — podpirati »Delavca« in razne nemške soc. dem. liste. Prepričani smo, da bodo naši delavci kmalu izpoznali, kaj nameravajo z njimi prekanjeni socijalistični voditelji in da jim moško obrnejo hrbet. Krščanski delavci, pazite! Tam, kjer se dela brez Boga, se ne more delati v človeški blagor; kjer se blati vera, se tudi človeško dostojanstvo ne spoštuje.

Iz federalskih premogokopov v Severni Ameriki se nam piše: Z delom ali bolje rečeno z zaslužkom smo prav na slabem; v zadnjih par letih so nam znižali zaslužek za 19—24 centov od tone, to znaša povprečno 57—72 c. na dan; poleg tega pa še večji del leta na medvedovi koži ležimo; iz tega se lahko zračuna, pri čem da smo. Ljudi v resnici revščina tare, posebno po zimih in bi se mi prav smilili, da nisem prepričan, da so si največ sami krivi, ker večina jih živi, kakor »kobilca v legendi«. Štrajk, ki je trajal celo zimo, se šteje, da bi bil za letošnje poletje končan, vendar gotovo še ni, ker tukaj prav v bližini delajo 5 c. ceneje tona pri nas, ter nam lahko vsak čas še 5 c. utrgajo.

Ljudje bi bili tu pri nas še celo zimo lahko delali, da so s plačo, ki jim je bila ponudena, zadovoljni, pa le na videz, ker premoga ne kopljejo več, nego ga potrebujejo. Tudi pri nas se kaže grozna požrešnost kapitalova z vsemi žalostnimi spremljevalci: konkurenco, brezposelno delavsko armado in revščino. V sedanjih razmerah ne moremo svetovati nikomur, naj se preseli v Ameriko.

Kuga našega stoletja. IV. V drugi skupini obrtov nahajamo razločke v umrljivosti večje nego pri skupini tovarnih obrtov. Ta skupina se razdeljuje v 30 oddelkov*). Najmanjša številka umrljivosti je 4—6 slučajev smrti na tisoč oseb. To ugodno umrljivost imajo naslednji obrti: mesarji in prekajevalci, barvarji in belivci, natakariji, tesarji, obdelovalci trstja, trgovski pomočniki in pod. Sem spadajo toraj take vrste obrtnikov, ki tudi po splošnem mnenju niso preobloženi z delom, niti ne delajo po zaduhlih tovarnih mučilnicah. Natakariji in trgovski pomočniki preživé le par mladih let pri obrtu, kmalu začnejo izvrševati ali samostalno obrt, ali najemno. Imenovani delavci spadajo sploh med delavce, ki primeroma najbolje stojé, kar se tiče hrane. Zato pa slaba plača, težko delo in neugodni zdravstveni pogoji, ki so z delom združeni, povečajo število umrljivosti tri ali štirikrat. 14—18 slučajev smrti na tisoč oseb kažejo navadno ti-le delavci: odpravni uradniki, kamenobrusei, kovobrusei, rokovičarji, zlatarji in srebrarji, livarji in kovolijci in nazadnje valjavci. Težko in zlasti nezdravo delo se tu jasno kaže, pomislimo li, za kakšnih okoliščin oni delavci delajo. Rokavičarji in valjavci pa že večinoma gladu umirajo. In uprav pri rokovičarjih je to kaj čudno, da morajo človeški napuh tako drago plačati. Tak nepotreben izdelek, kateri si je le napuh izmislil, naj bi si dal vsak izdelovalec pošteno plačati, da bi mu ne bilo treba delavcev in zlasti delavk le s 15—30 kr. plače na dan zadovoljevati. Glavni vzrok revščine med temi delavci so tovarne in konkurenca, in zdaj še to, da je Amerika, kamor se je največ rokavičarskega blaga pošiljalo, za iste delavce — izgubljena. Upajmo tedaj da se rokavičarjem odpre zopet ameriška meja, da se kmalu odstrani jeden vzrok njihove bede in da njihovemu obrtu nastanejo boljši časi.

Valjavci so pa na zadnjem mestu; tare jih najtežavnejše delo in strašna beda. Pasje delo in pasja plača! Posestniki valjavnic se lahko imenujejo s častnim priimkom »največji oderuhi delavcev«! In uprav ta okoliščina, ker niso valjavnice tovarni zavodi, in zato ne spadajo pod nadzorstvo obrtnih nadzornikov in ker je razmerje obrtnih podjetnikov k delavcem le samovoljna pogodba, je vzrok, da mora delavec trpeti. Delo je pa samo na sebi tako, da ni treba nikakóršne pripravljavne vaje; — če kedo noče delati, dobi podjetnik takoj družega na ulici ter ga postavi k valju.

Vrsta umrljivosti se tako-le kaže:

Vrsta	Ime obrti	Število delavcev	Število slučajev smrti na 1000
22	Obdelovalci lesa (25.807 mizarjev iz- vzemši)	41420	9-03
23	Pilarji	3840	9-11
24	Urarji in optiki	1316	9-12
25	Obdelovalci usnja	6717	9-23
26	Obdelovalci kovov sploh (izvzemši: ključarje, kleparje in kovače v šte- vilu 41.439)	76310	9-47
27	Sukači kovov	3627	9-65
28	Tovarni pomagачi	86929	9-78
29	Klobučarji	2660	10-15
30	Dimnikarji	1060	10-38
31	Steklarji	3533	10-47
32	Lončarji	3080	10-71
33	Pilci	1251	11-19
34	Delavci iz kamenolomov	5178	11-20
35	Strugarji	11733	11-59
36	Tkavci	48674	11-59
37	Tekstilni delavci sploh (izvzemši bar- varje v številu 3090)	75372	11-60
38	Perivci	18208	11-70
39	Knjigovezi	7715	11-80
40	Delavci iz pivovaren, sladarnic, oc- tarnic, sodovaren in žganjarnic	8452	11-95
41	Delavci v obdelovanje zemljin	13209	11-96
42	Pivovarni pomočniki (pogl. vrsto 40.)	7742	12-53
43	Tiskarski delavci	12639	12-58
44	Opekarji (pogl. 41.)	4584	13-74
45	Kočijaži	12295	14-15
46	Stavbarski kamenarji	7886	14-20
47	Brusivci (pogl. 26)	956	14-60
48	Rokavičarji	1535	14-98
49	Zlatarji in srebrarji in sorodni obrt- niki	4946	15-57
50	Livci (pogl. 26.)	4556	15-58
51	Valjavci (pogl. 37.)	3634	17-61

Dasi je pa vrsta obrtov od premernege števila umrljivosti kvišku daljša (31 mest) kakor vrsta pod premerom, ne obsega niti polovice vsega delavstva. Šteje namreč vrsta od 22—52. 311.402 delavca, torej niti polovice vseh delavcev (709.876). Pa niti red te cele vrste ni še tako natančen, ker jemljemo v račun le številke dveh let — toda glavne črte so prave in kot take tudi najbrž ostanejo.

Drobtine.

»Delavec.« V svoji predzadnji številki je socialno-demokratski gnojni voz, ki pod imenom »Delavca« razvažá po slovenskih tleh svojo dišečo robo, spravil tudi te-le rožice med svoje brave: »podivjana krščanska druhal«, »klerikalni in národní sleparji«, »srednjeveški mračnjaki in egoisti.« »Na Slovenskem si je že socialno-demokratska stranka pridobila v akademični mladeži mnogo simpatij.« — Rok Drofénik, dozdej Delavčev urednik odlaga uredništvo in v »besedi v slovo« pravi: Slovenskega ljudstva »prijatelji, domači farji in lažilibe-

*) Kar se tiče umrljivosti, navajamo pa vendar-le 52 vrst, ker je bilo potreba nekatere sorodne obrti razdeliti še v posamezne sorodne podobrti.

ralci ga v njegovem hlapčevstvu še podpirajo. « Drogenik piše dalje: »da je tu naša dolžnost, da poučimo ljudstvo, da se ne bo dalo izkoriščati v sebične namene svojih farskih ali národnih pseudo-voditeljev. — Ta je možka, g. Rok! — Delavec je začel dné 10. jul. t. l. izhajati po trikrat na mesec in stane za celo leto 2 gld. 16 kr. Urejuje ga sedaj Jos. Zaverčnik. Dné 20. t. m. je pokazal, da zna ravno to, kar vsi drugi socijalisti. Zopet je pogrel nesramno laž o papeževem bogastvu; čudimo se, kako more pošten slovensk delavec brez sramú vzeti v roke list, ki tako grdo in zaničljivo govori o najblažjem prijatelju delavskega stanu, o 85 letnem, neprenehoma v blagor človeštva delujočem starčku Leonu XIII. — List, ki obrekuje sv. očeta, ni čuda, da laže tudi o »Glasniku«, o »slov. kat. delavskem društvu«, o »duhovnikih« itd. — Laž je, da »Glasnik« še ni pisal za ljubljanske delavce in delavke v predilnici. Nesramno je brati v Delavcu, da »voditelji slov. kat. del. društva skrbé le za svoj blagor.« To se drzne pisati list tiste socijalistične stranke, ki je pobrala že na tisoče goldinarjev iz delavskih žepov, da ž njimi masti judovske in druge za delo lene agitatorje, tiste stranke, ki je v Ljubljani pač z nenravnostjo, brezbožnostjo in protinarodnostjo napolnila mnogo mladih src, ki pa še ni žugnila z mazincem za prave delavske koristi. — Nepoštenemu nasprotniku se ne bomo branili. Le to še pričakujemo, kedaj bo raztrgal naše resolucije, kedaj bo jel zabavljati proti našim bolniškim podporam, proti našemu konsumnemu društvu itd. Saj je vendar to nesramno, srednjeveško, mračno in sleparsko, da v kat. delavskih društvih voditelji, namestu da bi spravljali društvenino v svoje žepe, razvajajo ljudi s tem, da jim dajejo podporo. Ravno tako kaže črne namene, da zastonj delajo trudapolno delo pri konsumnem društvu in se tako trudijo za blagor delavskega stanu, namestu da bi po gostilnah zabavljali proti f...m, vadili se v plesu, zjutraj hodili pijani domov, doma pa pretepali ženo in otroke. Tako je pravo delovanje za socijalno-demokratične namene! To je tista pot, ki vodi, če vže ne do zlate dobe človeštva, na Žabjak ali na Grad, ali vsaj do neznosne surovosti in razdivjanosti, tista pot, ki je polita s solzami jokajočih mater, nesrečnih žen, s katere odmevajo vzdih prevarjenih, zapeljanih deklet; to je tista pot, kjer odmeva samo preklinjevanje, kjer rujove samo sovrašтво, kjer se razlegajo bogokletstva, kjer se brusijo noži in pripravljajo bombe. Po ti poti naj hodijo slovenski delavci in delavke; potem bodo drugače o njih govorili in pisali plačani agitatorji. Hvalili jih bodo in povzdigovali, seveda samo, če jim bodo dobro mazali jezike in peresa.

Žalolgra ubogega delavca. Fr. Černe, pošten in priden mladenič, je delal do letošnjega leta 5 let v kovinski tvornici Ad. Samasse v Ljubljani. Svoje delo je opravljal vestno in natančno v zadovoljnost delovodje in svojega gospodarja. Več let sem ga včasih prime božjast, toda pri delu, katero je imel v tvornici, ni bilo nobene nevarnosti zanj. Tu pride nov delovodja, Nemeč, protestant Viktor Dobes v Samassovo tvornico,

kjer izdelujejo večinoma stvari, namenjene katoliški božji službi. Ta mož je jel kazati svojo samooblastnost v raznih stvareh in med drugimi se je spravil tudi na imenovanega delavca Černeta. Hotel ga je spraviti iz tvornice in zato ga je prestavil v livarno, dobro vedoč, da Černe s svojo boleznijo nikakor ne more biti blizu ognja. Ko mu je to delavec izjavil, mu je odpovedal službo. Černe je poskusil pri Samassi samem. A delovodja je naravnost rekel, da je že obrtni nadzornik pri zadnjem pregledovanju ukazal, da mora Černe iz službe. Na to ga je Samassa odpustil z jako pohvalnim spričevalom in Černe je bil po petletnem pridnem delu brez vsake tudi najmanjše krivde na cesti — brez dela. Kaj pomenja brezdelnost za mladeniča s tako boleznijo, si je lahko misliti. Tem gorje je bilo zanj, ker je njegov oče po potresu izgubil mnogo zaslužka in njegova sestra izgubila popolnoma delo. — Želeti po delu, tožiti za izgubljenim in zastonj — to je hudó! Samassovega delovodje delo pa se je še bolj razkrilo. Delavec je pisal dné 24. maja t. l. v Gradec dr. Val. Pogačniku, obrtnemu nadzorniku vprašajoč ga, ali je res rekel to, kar mu podtika delovodja. Na dvojno pismo je še-le odgovoril ta mož dne 10. jul. t. l. rekoč, da je »popolnoma neresnično, da bi bil on kedaj gosp. Samassi ali kateremu njegovih uradnikov in mojstrov ob zadnji navzočnosti v sept. 1894 rekel, da ne more Fr. Černe zavoljo bolezni več ostati v službi.« Doslovno še pristavlja: »Delovodja Viktor Dobes se je tedaj obnašal samovoljno, če se je name skliceval in vam je povedal neresnico«. S pismom obrtnega nadzornika v roki je šel imenovani Černe k Samassi pojasnit mu stvar. Toda skupil jo je. Samassa se je zadržal nad njim: »Kaj meni to mar? Kaj me brigade Vi in delovodja? Jaz lahko spodim vse delavce, če hočem. Vas ne morem več potrebovati.« Delavec je odšel od Samasse brez krivde ozmerjan. Protestantski delovodja pa bo menda lahko še dalje »govoril neresnico« in izganjal poštene domačine iz tvornice. Pri ti priliki pa moramo tudi povdarjati, da je čudovita počasnost obrtnega nadzornika v odgovorih na važna delavska pisma vender-le prevelika. — Nam je znanih več takih polževih potov, po katerih so romala pisma obrtnega nadzornika, keder se je tikalo delavcev, če se mu je sploh zdelo vredno odgovarjati. — Če še pristavljamo, da menda tudi Samassa, baron Apfaltrern in baron Lichtenberg **prosijo za potresno podporo**, smo dovolj označili žalostni dogodek z dela odgnanega delavca.

Samo delavci nič! Deželni predsednik kranjski baron Hajn razglašá hišnim posestnikom in obrtnikom, naj se s prošnjami oglase za podporo. Kdor je potreben, vsakemu privoščimo, kar dobi. Toda čujemo, da so tudi znani ljubljanski bogatini pri ti priliki skrivili hrbte proséč od države pri deželnem predsedniku božjega daru. Očitno se tudi zagotavlja, da se — Nemcem pri podeljevanju podporne bogodila nobena krivica! — — — Za vse se brigajo, samo delavci so izključeni. Hiš jim ni podiral potres, ker jih niso imeli, bogatega zaslužka jim tudi ni vzela, ker si z

jednajsturnim delom komaj zaslužijo za življenje, toda koliko jih je, ki morajo še sedaj prenočevati v kolibah, ki so — brez stanovanja. Tisto malo stvarij, ki so imeli, je mnogo po potresu zelo poškodovanih, nekaj tudi popolnoma uničenih: posteljna oprava, pohištvo, obleka itd. Kaj pomenja to pri revežu, ki si mora vsak krajcar odtrgati od ust, ki ga ne dá za hrano in stanovanje, je vsakemu človeku umljivo. Toda delavec je kakor kaplja na veji. Nanj se tudi nazadnje nobeden ne spomni. On nima ničesar iskati pri mizi obloženi za vse druge stanove. Vsi naj dobé podporo, tudi tvorničarji, tudi bogatini, samo — delavec nič! —

Neizprosna pravica z berači. Pred šestimi leti je stal na Frančiškovem mostu na Dunaju reven, sestradan mož, tvorniški delavec Karol Votapek in je par mimgredočih poprosil božjega darú. Lakota je bila hujša kakor zakon, ki prepoveduje beračenje. Policija, ki je proti beračem vedno zelo pogumna, je hitro zasledila ubogega moža in par dnij pozneje bi se bil moral zagovarjati pred sodiščem zavoljo svojega groznega »zločina«, toda med tem se je bil pri delu opekel in tisti dan, ko bi bil moral stati pred sodnikom, je ležal v bolnišnici. Ko ozdravi, zapusti bolnišnico in — Dunaj. Iskali so ga sicer nekaj časa, toda kaznujoči pravici se ni posrečilo ga dobiti. Te dni pa izvé policija 3. okraja, da je Votapek zopet na Dunaju. Brž ga primejo; dné 18. t. m. je bila zanimiva obravnava. Ubogi delavec se je prav komaj spominjal dogodka pred šestimi leti; priznal je, da je v skrajnem pomanjkanju poprosil par oseb. — Sodnik ga je obsodil na štiriindvajset ur zapora, — popolnoma po zakonih. Votapek bo odsedel svojo kazen; prepričala ga bo, da je za ta svet boljše lotiti se velikih goljufij in zvičajnih špekulacij, nago prestopati »vagabundni zakon«.

Socijalno-demokratska vzgoja. Ant. Hofman, 21 leten premogar, je dné 11. jun. t. l. ustrelil z revolverjem v nadzornika Rejta v Pribramu in ga smrtno zadel. Morivec je bil surov, len in npravno skvarjen; da se je lotil Rejta, ni imel nobenega osebnega vzroka, ker je bil nadzornik najblažji mož med vsemi uradniki. Slepa strast, črno sovraštvo, ki si je vsesal po socijalističnih časopisih in knjigah, ga je pripeljalo tako daleč. V mlajših letih je bil priden, pošten in pobožen dečko. Žalibog, da je prišel kmalu v roke zlobnemu soc. agitatorju in v soc. demokratični družbi je kmalo napravil vse, kar je dobra mati in kar so duhovniki, ki so ga kot dečka zelo podpirali, vtisnili v njegovo srce. — Kot socijalist se ni več menil za svojo ubogo mater; kar je imel, je izdal za umazane knjižure in brezbožne časopise. Med soc. dem. je bil najboljši agitator in razširjevalec njihovih spisov. Sedaj je — morivec.

Tržiška papirnica. Kakor povsod, tudi v tržiški papirnici vedno bolj izpodriva žensko delo možaka iz tvornice. In kakšno je to delo? Mlada, često še nedoraščena dekleta morajo prenosati po 25 kil težka bremená papirja daleč na dvorišče in večkrat tudi v prvo nad-

stropje. Dela se po 11 ur na dan in za ta trud dobi ženska po 50 kr. na dan, če ji še teh ne odtrgajo. Nedavno je vstopilo mlado, bolešno dekle v to tvornico. Brž so jo od lažjega dela premestili k težjemu. Prenašala je ves božji dan omenjena težka bremena. Par dnij je šlo; potem ni več mogla; zbolela je. In ne-le, da ni dobila nobene bolniške podpore, marveč čuti je morala najgrje zabavljičice n. pr. h. . . . v gnoj in pri tedenskem obračunu se ji je od zaslužene plače otrgalo 50 kr. Spoznavši, da je popolnoma nesposobna za delo, je prosila za delav. knjižico. Ni je dobila; in ko se je še dva dni zastonj mučila v tvornici, je odšla brez nje. —

V judovem kraljestvu. Poročali smo že o nesrečnem mladeniču, ki mu je za celo življenje pokvaril nogi hlood, ko je delal g. Šlezinger-Gorjaniju pri Novem mestu. Ta mož ni imel vpisanih svojih delavcev v bolniško blagajno. Nesrečni mladenič pa pripoveduje, da se jim je pri plači vender utrgala dotična svota in da jim jo je še-le po imenovanju nesreči delovodja vrnil, češ da jim ni treba biti vpisanim. Mladenič je sicer dobil od okr. boln. blagajne podporo, toda »privandrani« Gorjani noče niti slišati o kaki vračitvi. Res je dozdej izposloval, da mu je ustreglo okrajno glavarstvo in izreklo, da je bil dotični delavec, ki je pehál hlode za tovarno pri gozdarskem kulturnem delu, torej mu ni bilo treba zavarovanja. Ubogi delavec, ki je za celo svoje življenje pokvečen berač, pride potemtakem ob vsako pravico do podpore in odškodnine. — Namestu pikrih besedij, ki so nam v peresu, povemo raje zgodbo, dogodivšo se na Francoskem: Neki grajščak je tako pretepel svojega delavca, da mu je razbil roko; morali so mu jo odrezati. Pri obravnavi je grajščakov zagovornik v dolgem in krasnem govoru dokazoval zatoženčevu nedolžnost; vse je že pridobil zanj. Tu se oglasi delavčev zastopnik, rekoč: »Gospodje! ta neizrekljivo dovršeni in sijajni govor nas je vse očaral. Jaz sam sem nezmožen dostojno opisati duhovitost mislij in očarujočo lepoto jezika g. govornika. Tudi moj zastopanec je navdušenja ginjen. Le pogledite ga, kako mu žaré občudovanja oči, kako mu živeje bije srce za slavnega govornika. Dá, tudi na zunanje bi rad pokazal svojo hvaležno vnemo, rad bi gromovito ploskal govorniku, samo — roke nima.« — Več mu ni bilo treba govoriiti, delavec je dobil svojo pravico. — Lepi so res dokazi Gorjanijevi, duhovita je rabsodba okrajnega glavarstva, ponesrečeni delavec bi v priznanje brez dvojbe rad šel po svetu ju hvalit, toda — nogi ima strti.

Socijalistični sobni slikarji, ki so z Dunaja prihrumeli za slabo delo vleč veliko plačo, hočejo začeti stavko dne 28. t. m. Tudi domače delavce vabijo. Toraj pozor!

Učenca

išče **Matija Lavrič**, mizarski mojster v Vodmatu.

Prihodnja številka Glasnika izide 8. avgusta.